

Források - ex lege

A források nem csupán víztani, felszínalaktani és tájképi értéket képviselnek, de sajátos élőhelyként, illetve a belőlük táplálkozó vízfolyások révén jelentős szerepet töltenek be a biológiai sokféleség megőrzésében is. A bennük megjelenő víz jellege alapján főbb típusaik a talajvíz-, a réteg- és a karsztforrások; ez utóbbiak többsége barlangból lép - közvetlenül vagy közvetetten - a felszínre.

Az ex lege (törvény erejénél fogva) védelem szempontjából forrásnak számít a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad (Tvt. 23§).

Több, mind hat és félezer forrás adata szerepel a hazai adatbázisban, melyből 2.730 forrásnak van 5 liter/perces hozama, azaz jelenleg ennyi az „ex lege” védett forrásaink száma.

Ivóvíz és víztakarékosság

Az egy főre jutó vízfogyasztásunk – egy átlagosan gépesített háztartásban – napi szinten mintegy 110-140 liter, amiből a nem ivóvíz jellegű (azaz esővízzel, szürkevízzel kiváltható) vízfogyasztás legkevesebb 70 liter/nap.

45 liter

40 liter

18 liter

10 liter

EGYÉB

10 liter

8 liter

6 liter

3 liter

Tanácsok a Csip-csup csepp kiadványban olvashatóak.

Hasznos oldalak:

www.reflexegyesulet.hu

www.reflexegyesulet.hu/index.php/csak-tiszta-forrasbol

www.vizvilagnap.hu

www.viz-kviz.eu

www.viztakarekossag.hu

Készült a Norvég Civil Támogatási Alap támogatásával (NCTA-2014-8404-E)

Kiadja a Reflex Környezetvédő Egyesület

9024 Győr Bartók Béla u. 7.

+3696/316-192

www.reflexegyesulet.hu

100% újrahasznosított papírra nyomtatva.

víz

vizes kisokos

„Víz. Se ízed nincs, se zamatod, nem lehet meghatározni téged, anélkül, hogy megismernénk. Nem szükséges vagy az életben: maga az élet vagy.”

Antoine de Saint-Exupéry

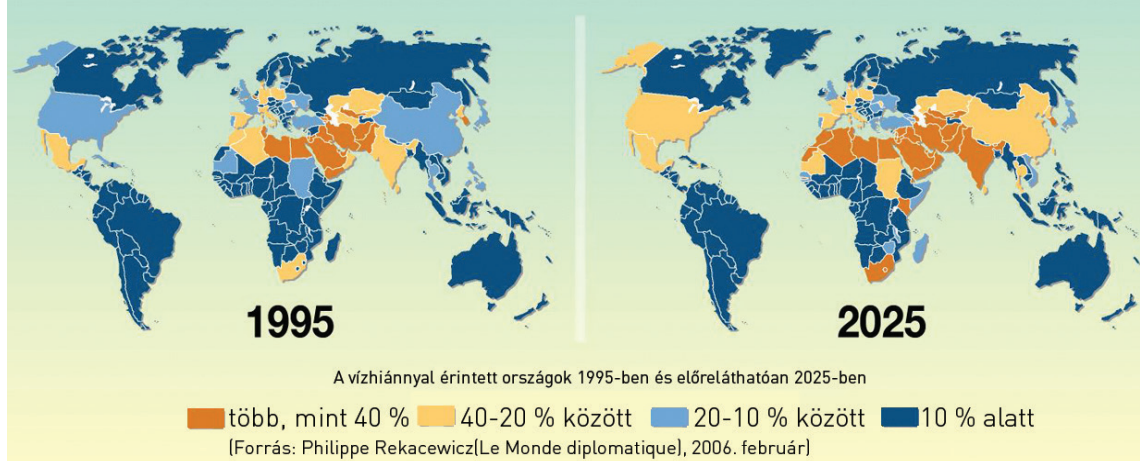

A víz az élet alapfeltétele. Ez az emberiség számára nélkülözhetetlen elem bolygónk megközelítőleg 70 %-át borítja, s többségében sós tenger formájában van jelen. Az édesvizek aránya mindössze 2,5 %, ám ennek több mint fele a sarki jégmezőkbe van zárva.

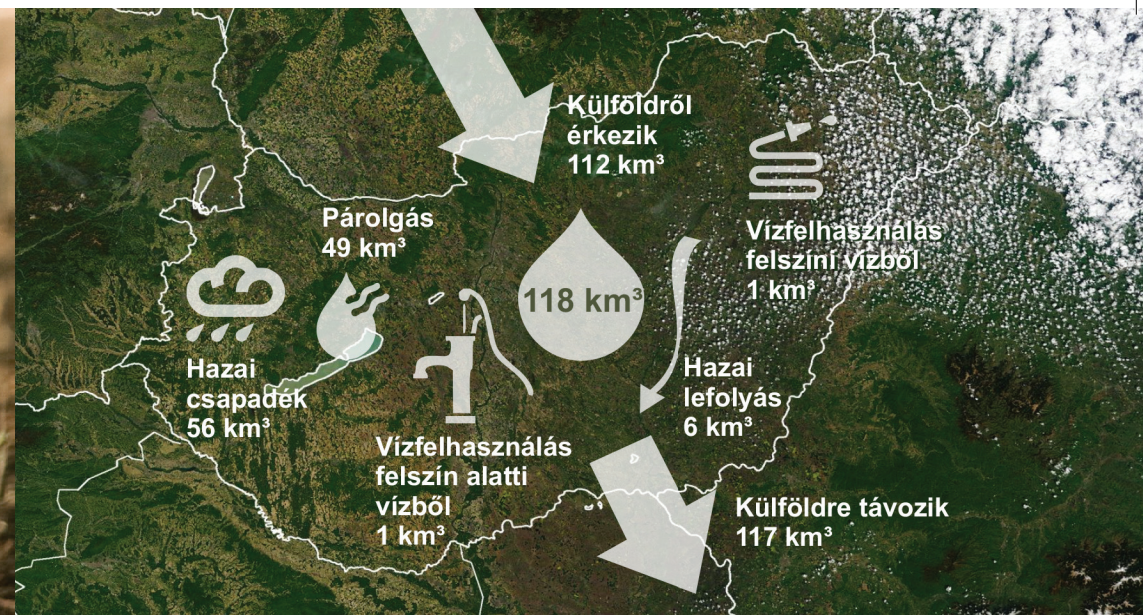
Bár Földünk vízben gazdag, napjainkban mégis rohamosan csökken a jó minőségű ivóvízkészlet. Az okok közt megtalálható a növekvő népesség egyre nagyobb vízigénye, a globális éghajlatváltozás, vagy a fejlett országok mértéktelen fogyasztása is.

Utóbbiak lakossága még mindig korlátlanul rendelkezésre álló forrásként tekint az ivóvízre. Míg az Egyesült Államokban 573, Svájcban 250, az EU-ban pedig átlag 150 liter az egy főre eső napi vízfogyasztás, addig Kínában 87, Mozambikban mindösszesen 10 liter. Mindeközben az ENSZ adatai szerint napjainkban minden hatodik ember nem jut fogyasztható minőségű ivóvízhez.

Az egyik legjelentősebb vízfogyasztó a mezőgazdaság, mely a globális vízfelhasználás 80%-áért felelős. A nagyipari növénytermesztés vízigénye és a vízpazarló öntözési megoldások miatt világszerte rohamosan fogyatkozik a talajvíz is, az ivóvíz utánpótlás fő bázisa. Mindez többek közt Afrikában, Kínában, Ausztráliában már napjainkban is komoly gondot okoz.

Akárcsak az éghajlatváltozás, a vízhiány hatásai sem állnak meg az országhatároknál. Az édesvízkészletek csökkenésének várható társadalmi következményei alól - mint a migráció vagy a vízkészletek megszerzéséért kirobbanó helyi háborúk - a fejlett országok sem tudják kivonni magukat. A probléma kezeléséhez elengedhetetlen a vízfogyasztás racionalizálása és a víztakarékos technológiák, megoldások elterjesztése.

Magyarország vízmérlege. Adatok forrása: Magyarország vízgazdálkodása, MTA 2011

Édesvíz Magyarországon

A csapadék - a természetes körforgásban visszajutó víz - meglehetősen változékony időjárási elemünk, mennyisége évről évre ingadozik. Magyarországon az évi átlagos csapadék 500-750 mm, ám az éves csapadékösszeg az elmúlt században csökkenő tendenciát mutatott: 110 év alatt közel 10%-kal lett kevesebb. Ráadásul egyre jellemzőbb az aszályos időszak és a ritka, de nagy intenzitású csapadékok.

A hazai ivóvíz ellátás forrásai

1. Felszín alatti védett rétegekből: 35% (mélységi vízbázis)

A földalatti vízkészletekhez szigorúan őrzött, zárt rendszerű kutakon keresztül férünk hozzá. A kutak mélysége a tíz métertől akár több száz méterig terjedhet. Általában jelentősebb, több fokozatú tisztítást igényel. Elsősorban az Alföldön és a Dél-Dunántúlon biztosítható ezekből a vízbázisokból az ivóvíz.

2. Folyóparti kavicságyból: 35% (parti szűrésű vízbázis)

A Duna menti vastag kavicsréteg kitűnő fizikai és biológiai szűrőként működik. Ennek köszönhetően a folyómederhez közeli sekély mélységű (10-25 m mély) akna kutak és ún. csápos kutak egészségügyi szempontból ivóvíz minőségű vizet szolgáltatnak, amit laboratóriumi vizsgálatok sokasága támaszt alá.

3. Mészkö, dolomithegyek karsztjából: 25% (karsztvíz)

A mészkö és dolomit kőzetek hasadékokkal átjárt rendszerében tárolódó vizet nevezzük karsztvíznek. Ez a létező legkiválóbb minőségű, a kőzetekből kioldott kalcium- és magnézium-ionok miatt magas keménységű ivóvíz, amely általában nem igényel tisztítást. A karsztok igen sérülékenyek, ezért fokozott védeltséget élveznek. Ilyen mészkö- és dolomithegyek hazánkban a Bakony, a Vértes, és a Bükk.

4. Felszíni vizekből: 5%

Ezt a megoldást a vízművek csak ott alkalmazzák, ahol más lehetőség nincs, vagy nem volna gazdaságos. Magyarországon a Tiszából, a Bükkben és a Mátrában lévő számos mesterséges tározóból, illetve a Balatonból nyerünk ki felszíni vizet. A kiemelt nyers víznek meglehetősen bonyolult tisztítási eljárásokon kell keresztülmennie, hogy a minősége megfeleljen a szigorú követelményeknek.